

Materiály využitelné pro jazykovou podporu dětí s OMJ v předškolním věku

Linhartová, T. et al. (2018): *Nápadníček aktivit pro MŠ. Činnosti pro celou třídu s ohledem na děti s odlišným mateřským jazykem*. Meta, o.p.s., Praha.

Publikace se snaží vyučujícím ukázat, jak je možné zvýšit jazykovou podporu dětí s OMJ v MŠ. Je určena primárně vyučujícím v MŠ a je úzce spjata s rytmem života dětí v mateřské škole. Její využití ale tuto oblast přesahuje, inspirovat se může kdokoliv, kdo s dětmi s OMJ pracuje. Aktivity definují cíle jak pro děti s OMJ, tak pro všechny děti. Zásadní je citlivá práce s jazykem, názornost a zábava. Vede vyučující k možnostem využití aktivit a k novému způsobu uvažování o jazykové podpoře.

Slovo úvodem	4
Desatero pro zapojení dětí s OMJ při řízených činnostech	6
Lidské tělo	8
Pondělí – úvod do tématu	9
Úterý – části těla	11
Středa – téma mozek	16
Čtvrtek – téma žaludek	18
Pátek – téma srdce	21
Oskar a měsíční kočky	23
Hádej, kdo je to?	26
Chodím, hledám, co chci znát	29
Závěrem	31

Lidské tělo

PROJEKT NA 1 TÝDEN

Pondělí

ÚVOD DO TÉMATU

Zaměření: Komplexní projekt rozvíjející znalosti dětí o fungování lidského těla. Obsaheny jsou činnosti kognitivní, výtvarné, hudební i pohybové.

Popis projektu: Následující text nabízí činnosti na celý týden k tématu Lidské tělo. Činnosti respektují princip návaznosti a postupují od jednoduššího ke složitějšímu. Začínáme částmi těla včetně detailů (například obočí), dále přibližujeme dětem význam a fungování mozku, žaludku a srdce. Děti se v rámci projektu dozvědí podrobnější informace (přiměřené svému věku) o fungování lidského těla v souvislostech, a to prostřednictvím konkrétních činností a pokusů. Do souvislosti s lidským tělem bylo dáno také zdraví, strava, sport, nálady a emoce. Děti se například nenásilnou formou učí hovořit o svých pocitech a náladách (děti s OMJ s využitím obrázkových kartiček). Organizace probíhá většinou v celé skupině či menších skupinkách – ranní výtvarná činnost probíhá při volné hře postupně s menšími skupinkami dětí.

Věková kategorie: 4–6 let

Pomůcky:

- kartičky s částmi těla
- 5 sad puzzle – lidské tělo, vyobrazení částí těla a vnitřních orgánů
- balicí papír
- barvy
- vytištěné foto dětí na A4
- stetoskop
- obrázky zdravého a nezdravého jídla
- obrázky postavy od různých malířů (viz příloha)
- kartičky KIKUS
- encyklopedie aj.

Cíl projektu pro všechny děti:

- seznámení s fungováním lidského těla, tedy nejen s povrchní znalostí částí těla a vybraných orgánů
- přiblížení fungování lidského těla spíše formou prožitku než sdělováním informací. (Hlavním cílem není naučit děti například názvy a podobu vybraných orgánů (srdce, žaludek, mozek.)

Cíl projektu pro děti s OMJ:

- rozšíření slovní zásoby v tématech částí těla, jídlo, zdraví, pocity a v kategoriích přídavná jména, slovesa
- rozvoj schopnosti sestavit jednoduché věty specifické pro danou činnost, tvorba otázky a odpovědi

Ranní volná hra: Děti mají k dispozici dětské encyklopedie o lidském těle a puzzle lidského těla, samostatně či s učitelkou si mohou materiál prohlédnout.

1. RANNÍ KRUH

Ptáme se dětí, jak se dnes cítí, jakou mají náladu. Pedagog má připravené obrázky znázorňující pocity (může využít karty KIKUS, které nabízí vyobrazení mnoha emocí). Například dvě děti mohou sedět u obrázků, a když někdo řekne, jak se cítí, děti vyberou příslušný obrázek a všem ho ukážou; nebo obrázky ukazuje učitel a činnost pak plyne rychleji (slovní vyjádření dětí doplní ukázkou obrázku s příslušnou emoci/náladou). Je důležité, aby se děti učily vnímat vlastní pocity a dokázaly o nich mluvit. Důležité je i naslouchání ostatním a rozvoj empatie k pocitům druhých. Necítí-li se některé dítě dobře, pedagog se může ptát na důvod a následně se obrátit na ostatní děti s otázkou, co můžeme udělat pro to, aby se náš kamarád cítil lépe. Děti si ujasňují významy některých slov (spokojený, rozčilený...).

Děti s OMJ si díky obrázkům propojí slovní pojmenování pocitů s jejich významem. Některé pocity se pravděpodobně budou opakovat, a i děti s OMJ si výrazy lépe zapamatují. Když pak přijdou na řadu, možná už dokážou i něco říct díky tomu, že slyšely několik předchozích dětí. Pokud ne, mohou jen vybrat příslušný pocit na obrázku. Ostatní děti obrázek pojmenují, dítě s OMJ může zopakovat.

Učitelka následně propojí téma ranního kruhu s tématem lidského těla a řekne například: „Děti já jsem dnes spokojená, ale o víkendu jsem se cítila špatně, protože mě bolel zub! Pokud nás něco bolí, jsme nemocní nebo naše tělo zkrátka není v pořádku, máme i špatnou náladu. Naše tělo je tedy moc důležité a tento týden si o něm budeme povídat.“

2. CO SKRÝVÁ LIDSKÉ TĚLO?

Pod šátek schováme rozkládací tělo z kartonu – lidské orgány a na nich jednotlivé části těla složené do celé postavy. Děti odkryjí šátek, pojmenovávají části těla a postupně je odkrývají, tím se odkrývají orgány. Učitelka se ptá dětí, co to je a proč to v těle máme? Některé děti něco vědí, jiné ne, učí se od sebe navzájem. Podíváme se také společně do encyklopedie o lidském těle, ukážeme si části těla a pojmenováváme je. Výstupem je shrnutí, že tělo se skládá z mnoha částí, a o tom, jak fungují, si budeme celý týden povídat.

Pomůcky:

- obrázky znázorňující pocity, např. karty KIKUS

Cíl pro všechny děti:

- vnímání a pojmenování svých nálad a pocitů
- naslouchání ostatním, rozvoj empatie

Cíl pro děti s OMJ:

- pojmenování pocitů „Jsem/cítím se + smutný, veselý, naštvaný, unavený...“

Pomůcky:

- rozkládací tělo (části těla, lidské orgány) z kartonu nebo jiný názorný materiál lidského těla

→ šátek

→ encyklopedie

Cíl pro všechny děti:

- motivace k tématu

Cíl pro děti s OMJ:

- seznámení se slovní zásobou v propojení s názorností